

P 7683

оригинал №2

1
ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Колекція документів керівних працівників та спеціалістів
промисловості Сумщини.

БЕЛІКОВ ПЕТРО ЯКОВИЧ /1918-

пенсіонер, учасник ВВВ, колишній директор заводу "Центролит".

Колекція М Р-7683

АРХІВНИЙ ОПИС №2

справ постійного зберігання за 1960-1996 роки.

2

З М І С Т:

1. Передмова

арк. 3-5

2. Опис справ за 1960-1996 рр.

арк. 6-14

П Е Р Е Д М О В А

до опису справ особового походження
Петра Яковича Белікова, учасника ВВВ, пенсіонера,
колишнього директора заводу "Центролит" /1918-

Колекція Н Р-7683

Петро Якович Беліков-пенсіонер, колишній директор заводу "Центролит" учасник Великої Вітчизняної війни. Народився 29 березня 1918 року в селі Шевченко Баштанського району Миколаївської області в родині селян-бідняків. У 1928 році разом з батьками переїхав в м. Макиївку, де у 1936 році закінчив середню школу. В тому ж році вступив до Київського політехнічного інституту на механічний факультет.

По закінченні першого курсу інституту по спеціальному набору Петро Якович Беліков вступає в війське військоve училище, з якого був демобілізований у 1938 році у зв'язку з тим, що його батько, Яків Костянтинович Беліков, в той час перебував під слідством. Недовзі батька було виправдано, але Петро Якович повернувся до Київського політехнічного інституту на факультет ливарного виробництва.

З серпня 1941 року по липень 1946 року П.Я.Беліков служив у Радянській армії і брав участь у боях. У травні 1945 року був нагороджений¹ Орденом Вітчизняної війни 11 ступеня. Найвища посада в армії-інженер танкового полку.

Після демобілізації продовжив навчання в Київському політехнічному інституті, який закінчив у 1947 році і був направлений на роботу в м. Суми на завод ім. Фрунзе. На заводі працював на посадах майстра ливарного цеху, старшого металурга цеху, головного металурга заводу, начальника ливарного цеху, директора заводу.

У зв'язку з тим, що за фахом П.Я.Беліков -інженер-металург, він у липні 1964 року був направлений на Сумський завод "Центролит" на посаду директора заводу, де пропрацював до червня 1979 року і звільнився у зв'язку з виходом на пенсію.

²За роки трудової діяльності П.Я.Беліков був нагороджений: у березні 1970 року-ювілейною медаллю "За доблесну працю. В ознаменування 100-річчя з дня народження В.І.Леніна; у квітні 1971 року-за успішне виконання завдань п'ятирічного плану по виробництву хімічного і нафтового обладнання-орденом Леніна, і у березні 1976 року-за підвищення технічного рівня і виробництво комплексного хімічного і нафтового обладнання, успіхи досягнуті у виконанні завдань дев'ятої п'ятирічки-орденом Трудового Червоного Прапора.

¹ф.4, оп.44, спр.9, арк.4.

²ф.4, оп.44, спр.9, арк.2.

Ще в студентські роки П.Я.Беліков захопився працями К.Маркса, Енгельса, Леніна, особливо його цікавили економічні аспекти цих робіт.

У результаті своїх досліджень він виявив /зі своєї точки зору/ протиріччя між теоретичним вченням Карла Маркса і застосуванням його в практиці нашого суспільства.

Вважаючи, що керуючись економічним вченням Карла Маркса, ми повністю ігноруємо його на практиці, П.Я.Беліков почав звертатись у різні інстанції за роз'ясненням цього явища.

Творча діяльність фондоутворювача присвячена дослідженням в галузі економіки. Він написав велику кількість статей з економічних питань, про дію законів економіки при соціалізмі, кілька сот листів і звернень до інституту економіки АН СРСР і УРСР, до видатних вчених-економістів, у журнали, газети та інші інстанції. Серед адресатів такі відомі особи, як М.С.Горбачов, М.І.Рижков, А.А.Громико та інші.

Документи П.Я.Белікова були передані до Держархіву Сумської області фондоутворювачем у квітні 1991 року в кількості 602 документи. Наступне надходження було в грудні 1997 року /5 док./. Всього було передано 607 документів, які охоплюють період з 1960 по 1996 роки. Це матеріали біографічного характеру, газетні публікації, статті, лекції, відгуки на публікації, листування. Документи написані російською мовою, тому в заголовках справ назви документів написані мовою оригіналу.

З листопада 1997 року по серпень 1998 року була проведена науково-технічна обробка документів/ текстологічна робота, поаркушна експертиза, формування справ, поаркушна систематизація всередині справ, складання заголовків, впису та науково-довідкового апарату до нього/.

Документи сформовані у справи, які складаються з одного або групи документів, залежно від їх змісту та взаємозв'язку. При формуванні справ враховувалась система прийнята фондоутворювачем. В основному це стосується відгуків на публікації. Відгуки сформовані у справи разом з листуванням фондоутворювача з авторами публікацій, а також з листами з приводу публікації відгуків. При описанні справ зазначалися авторство та вид документа, заголовки і склад документів, наявність додатків, крайні дати, кількість аркушів, кількість документів.

У фондах державних діячів народного господарства основну цінність становлять матеріали їх службової діяльності, але специфіка фонду П.Я.Белікова полягає в тому, що по роду своєї діяльності він мав змогу спостерігати за дією законів економіки на господарський механізм, проаналізувати результати роботи заводу, внаслідок чого з'явилися статті, листи з економічних питань надіслані у різні інстанції. Ці документи і стали основою його документальних матеріалів.

Систематизація документальних матеріалів проводилася з точки зору їх складу та змісту, для зручності їх використання та зберігання по такій схемі: матеріали службової діяльності, матеріали творчої діяльності, матеріали зібрані фондоутворювачем на теми, що його цікавили, матеріали про фондоутворювача та образотворчі матеріали.

У кожному розділі документи розташовані за ступенем важливості, за хронологією або по алфавіту в залежності від їх складу.

Документи передані до архіву не в повному обсязі: в невеликій кількості представлені матеріали до біографії фондоутворювача /немає документів про нагородження, послужних списків, анкет; образотворчі матеріали представлені однією фотографією/. Відомості про нагородження взяті з фонду П-4, оп.44, спр.9, арк.2,4 державного архіву.

Фонд П.Я.Белікова склав окремий опис у колекції документів керівних працівників та спеціалістів промисловості Сумщини.

У фонді 69 справ за 1960-1996 роки, які охоплюють 590 документів. Виділені дублетні екземпляри. Всі матеріали в опису розміщені по розділах, кожен з яких об'єднує однорідні за змістом документи.

У розділ матеріалів службової діяльності увійшли документи, що стосуються роботи фондоутворювача на заводах ім.Фрунзе та "Центролит". Це копії доповідних записок, звітів, рапортів, пропозицій, виступів, анкети, службове листування та роботи. Всього 14 справ.

До розділу творчих матеріалів увійшли автобіографічні записи, рукописи статей, поема, лекції, реферати, відгуки на публікації, рецензії, а також листи П.Я.Белікова до редакцій газет, журналів, центральних та місцевих органів влади, до Академії наук СРСР та УРСР. Матеріали посистематизовані по видам документів та за хронологією. Листи сформовані у справи за алфавітом прізвищ кореспондентів та адресатів. Зважаючи на те, що осіб, з якими листувався П.Я.Беліков велика кількість, в одну одиницю зберігання поміщені листи кількох адресатів за алфавітом. В окремі одиниці зберігання сформовані листи до редакцій газет, журналів, у вищі та місцеві органи влади, державні установи. У розділі 51 справа.

У наступний розділ-матеріали зібрані фондоутворювачем на теми, що його цікавили увійшли вирізки з газет та брошура І.Сталіна "Економические проблемы социализма в СССР". Всього 2 справи.

У розділ матеріалів про фондоутворювача увійшли рецензії на його роботи. Документи посистематизовані по хронології. У розділі 1 справа.

Фотографія П.Я.Белікова знаходиться в окремій справі. Фізичний стан документів задовільний. Зберігаються вони в папках з клапанми та в коробках. Аркуші кожної справи пронумеровані, вкладені аркуші з завірними написами.

Архівіст 1 категорії

Григоренко

Л.М.Бубенцова

Протокол експертно-
перевірочної комісії
держархіву Сумської
області

№ від 07.08.98р

"Затверджую"
Директор держархіву
Сумської області

Л.Я.Заїка

1998 р.

М п/п:	Заголовки справ	: Дати	: Кільк	: Кільк	: Прим.
:	:	: докум.	: докум.	: арк.	:
1	2	3	4	5	6

1. МАТЕРІАЛИ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

1.1. Сумський завод ім. Грунзе /1947-1964/, директор.

1. Листи П.Я.Белікову від Академії наук УРСР	17 січня- 20 січня 1960 р.	2	5
--	----------------------------------	---	---

1.2. Сумський завод "Центролит" /1964-1979/, директор

2. Роботи П.Я.Белікова "Влияние механизации и автоматизации производства на рост производительности труда на Сумском чугуно-литейном заводе". "Некоторые соображения по организации работы НИИ".	16 травня 1968 р. березень 1972 р.	2	15
--	---	---	----

3. П.Я.Беліков "Тревоги литейщика". Стаття. Первинний та кінцевий варіанти. Листування з приводу публікації статті.	25 жовтня 1971 р. 19 грудня 1972 р.	4	17
---	--	---	----

4. П.Я.Беліков. "Расчет использования тепла отходящих газов вагранок для теплофикационных нужд и душевых."	26 грудня 1965 р.	1	3
--	----------------------	---	---

5. Виступ П.Я.Белікова на Всесоюзній науково-технічній конференції ливарників 21 вересня 1971 року та виступ по Сумському телебаченню про роботу заводу "Центролит".	22 вересня 1971 р. 27 травня 1976 р.	2	4
--	---	---	---

6. Копії доповідних записок, звітів, рапортів, пропозицій, направлених до місцевих органів влади.	березень 1969- 11 лютого 1977 р.	7	24
---	---	---	----

1	2	3	4	5	6
7.	Анкети, пропозиції, пам'ятка для керівників всіх рангів, коментар про найбільш доцільні планові критерії для оцінки роботи заводу "Центролит"	березень 1970 р. 6 вересня 1979 р.	6	14	
8.	Листи П.Я.Белікова до Міністерства хімічного та нафтового машинобудування СРСР та до Головного пресорману.	7 жовтня 1969 р. 3 вересня 1982 р.	12	31	
9.	Листи П.Я.Белікова до Ради Міністрів УРСР, Міністерства промислового будівництва СРСР, в бюро по машинобудуванню при Раді Міністрів СРСР.	3 січня 1969 р. 7 липня 1986 р.	3	4	
10.	Листи П.Я.Белікова до Державного комітету по науці і техніці, Академії наук УРСР, Уральського наукового центру та до Сумського заводу "Центролит" з приводу використання газових вагранок у ливарному виробництві.	22 червня 1982 р. 23 квітня 1986 р.	5	18	
11.	Листи П.Я.Белікова до редакцій газет "Известия", "Социндустрия", "Экономическая газета", та до редакції журналу "Литейное производство" з пропозиціями, відгуками на публікації з питань виробництва.	грудень 1968 р. 12 березня 1987 р.	8	28	
12.	Листи П.Я.Белікова до центрального проектного конструкторського технологічного бюро НОП, управління по охороні прав винахідників та до Виставки досягнень народного господарства	2 листопада 1970 р. 27 грудня 1989 р.	4	7	
13.	Листи П.Я.Белікову від редакцій газет "Известия", "Социндустрия", "Экономическая газета" з питань, що стосуються роботи заводу "Центролит".	26 грудня 1968 р. 14 квітня 1987 р.	10	18	
14.	Листи П.Я.Белікову від Академії наук СРСР, УРСР, Державного комітету СРСР по науці і техніці, Міністерства хімічного і нафтового машинобудування з питань, що стосуються роботи заводу "Центролит"	28 вересня 1970 р. 29 травня 1989 р.	9	18	

2. ТВОРчі МАТЕРІАЛИ П.Я.БЕЛІКОВА.
2.1. Автобіографічні записи.

15.	П.Я.Беліков."Ст автора-владельца архива".Коментар. Автобіографія.Авторизований рукопис.	10 лютого 1991 р. 7 березня 1991 р.	3	6
16.	П.Я.Беліков."Нечто вроде дневника".Щоденник та коментар до нього.	20 липня 1975 р. 24 липня 1976 р.	2	8
17.	П.Я.Беліков.Деякі фрагменти з життя.Автобіографічні спогади. Авторизований рукопис.	5 січня 1982 р.	1	15
18.	П.Я.Беліков."Воспоминания ветерана войны". Авторизований рукопис.	11 квітня 1985 р.	1	4

2.2.Статті/машинописні, рукописні/
та статті в газетах.

19.	П.Я.Беліков."Некоторые вопросы теории и практики экономики социализма".Доповідь до наукової конференції. Рецензія доктора економічних наук професора О.Ф.Балацького на доповідь. Листування з оргкомітетом наукової конференції.	1 січня 1965 р. 13 лютого 1984 р.	5	48
20.	П.Я.Беліков."Помощь:что это такое?" Стаття. Статті про методику навчання в загальноосвітній та вищій школах та про закономірності розвитку людської особистості. Чернетки.	1967- 1973р.	3	15
21.	П.Я.Беліков."Текучесть кадров", "Еще раз о текучести кадров". Статті. "План и товар".Стаття. Листування з приводу публікації статті.	1969р.- 13 травня 1974 р.	5	26
22.	П.Я.Беліков."Ширпотреб и организация его производства", "Еще раз о ширпотребе и организации его производства".Статті. Машинописні копії. Супроводжувальний лист П.Я.Белікова до редакції газети "Известия"	1972 р.- 25 лютого 1974 р.	3	12

1	2	3	4	5	6
23.	П.Я.Беліков. "Перспективи розвитку земної цивілізації". Стаття. Машинописна копія. Рецензія доктора філософських наук професора Сумського педагогічного інституту П. Бобровського на статтю	17 жовтня 1981 р. 20 листопада 1983 р.	2	33	
24.	П.Я.Беліков. "Економіка нравственности". Стаття. Машинописна копія. Супроводжувальний лист П.Я.Белікова до редакції журналу "Наш современник"	20 жовтня - 20 травня 1982 р.	3	51	
25.	П.Я.Беліков. "Мы не одиноки в нашей галактике". Стаття. Авторизований рукопис.	10 січня 1983 р.	1	10	
26.	П.Я.Беліков. "Разум: оправдает ли он себя?", "Прошу слова". Статті. Чернетки.	9 січня - липень 1985 р.	2	12	
27.	П.Я.Беліков. "Сфера услуг: грани проблемы", "Закон стоимости: грани проблемы". Статті. Машинописні копії.	жовтень - грудень 1986 р.	2	19	
28.	П.Я.Беліков. "Пути повышения эффективности ... человеческой деятельности". Стаття. Машинописна копія. Супроводжувальний лист та листи з приводу публікації статті.	1987	4	16	
29.	П.Я.Беліков. "Размышления". Стаття. Авторизований рукопис.	1987	1	9	
30.	П.Я.Беліков. "Школьная реформа- грани проблемы". Стаття. Авторизований рукопис та машинопис.	1 грудня 1987 р. 14 березня 1988 р.	5	24	
31.	П.Я.Беліков. "Нужны радикальные меры, "А истина-то лежит на поверхности". Статті. Авторизовані рукописи.	26 січня 1988 р. - 1989 р.	2	9	
32.	П.Я.Беліков. "Срочно требуется Коперник", "Нужно внести ясность". Статті. Машинописні копії.	22 травня 1989 р. 17 травня 1989	2	7	

1:	2	3	4	5	6
33. П. Я. Беліков. "Так где же выход?" Стаття. Авторизований рукопис. "Нужно глубже вникнуть в сущ- ность проблемы." Стаття. Авторизований машинопис. Супроводжувальний лист до статті "Нужно глубже вник- нуть в сущность проблемы".	24 квітня- 25 вересня 1989 р.	3		16	
34. П. Я. Беліков. "Азбука экономичес- кой науки: знаем ли мы ее?" "Азбука экономической науки". Статті. Машинописні копії.	17 серпня 1989 р. 15 квітня 1990 р.	4		37	
35. П. Я. Беліков. "Не канет в лету". "Как поднять экономику". Статті. в газеті "Машиностроитель".	2 березня- 5 травня 1989 р.	2		2	
36. П. Я. Беліков. "Азбука рыночной экономики", "Без диктатуры в экономике не обойтись". Статті опубліковані в газеті "Сумщина".	25 жовтня 1991 р. 24 квітня 1993 р.	2		4	
37. П. Я. Беліков. "Реквием человеку". /Размышления о разном -и в шутку и всерьез/. Поема. Авторизований машинопис.	квітень 1986 р.	1		20	
<u>2. 3. Лекції, реферати, відгуки на публікації.</u>					
38. П. Я. Беліков. "Повышение эффек- тивности общественного пот- ребления", "Экономия матери- альных ресурсов-важнейшая проблема современности." Лекції. Рецензія Н. Я. Старовойтова на текст лекції "Повышение эффек- тивности общественного потреб- ления".	23 грудня 1981 р. 1 лютого 1984 р.	3		28	
39. П. Я. Беліков. "Общие принципы устройства хозяйственного механизма: знаем ли мы их?" Реферат. Реферат про підвищення ефек- тивності виробництва.	27 жовтня 1977 р. - 1988 р.	2		23	
40. П. Я. Беліков. Відгуки на статті з питань економіки опубліковані в газеті "Известия". Листування з приводу публікацій. Вирізки з газети "Известия".	26 квітня 1985 р. - 6 березня 1990 р.	31		67	

1 :	2	3	4	5	6
41. П. Я. Беліков. Відгуки на опубліковані в газеті "Известия" статті з різних питань /екології, перебудови/. Листування з приводу публікацій. Вирізки з газети "Известия".	6 січня 2986 р.- 12 жовтня 1989 р.	37	87		
42. П. Я. Беліков. Відгуки на статті з питань економіки опубліковані в газетах "Комсомольская правда", "Машиностроитель". Вирізки з газет "Комсомольская правда", "Машиностроитель".	15 лютого- 27 травня 1989 р.	5	11		
43. П. Я. Беліков. Відгуки на опубліковані в газетах "Литературная газета", "Московские новости", "Московская правда" статті з питань економіки. Листування з приводу публікацій.	29 травня 1972 р. 24 січня 1990 р.	13	25		
44. П. Я. Беліков. Відгуки на опубліковані в газеті "Правда" статті з питань економіки. Листування з приводу публікацій. Вирізки з газети "Правда".	21 квітня 1977 р. 1 лютого 1990 р.	69	153		
45. П. Я. Беліков. Відгуки на опубліковані в газеті "Правда" статті з різних питань /шкідливих викидів в атмосферу, шкільної реформи та інші/. Листування з приводу публікацій. Вирізки з газети "Правда".	6 січня 1983 р. 9 жовтня 1989 р.	9	18		
46. П. Я. Беліков. Відгуки на статті опубліковані в газеті "Социндустрия". Листування з приводу публікацій. Вирізки з газети "Социндустрия".	14 грудня 1977 р. 27 грудня 1988 р.	34	66		
47. Відгуки на статті опубліковані в журналах : "Коммунист", "Молодой коммунист", "Наука и жизнь", "Новый мир", "Октябрь", "Политическое самообразование", "Юность".	31 січня 1986 р. 27 вересня 1989 р.	24	69		

1 : 2 : 3 : 4 : 5 :

2.4. Відгуки на автореферати, телевізійні передачі.

48.	П.Я.Беліков. Відгуки на телевізійні передачі центрального телебачення.	15 лютого 1983 р. 19 жовтня 1987 р.	4	9
49.	П.Я.Беліков. Відгук на автореферат Д.М.Черваньова "Экономические проблемы развития межотраслевых производств". Д.М.Черваньов "Экономические проблемы развития межотраслевых производств." Автореферат дисертації на здобуття вченого ступеня доктора економічних наук.	12 грудня 1980 р.	2	27
50.	П.Я.Беліков. Відгук на автореферат О.П.Кошкарьова "Современные проблемы экономической подготовки и организации производства". О.П.Кошкарьов. "Современные проблемы экономической подготовки и организации производства". Автореферат дисертації на здобуття вченого ступеня доктора економічних наук.	1980- 7 січня 1981 р.	2	34

2.5. Листи П.Я.Белікова.

51.	До редакції газети "Известия"	2 квітня 1970 р. 4 січня 1990 р.	8	24
52.	До редакцій газет "Комсомольская правда", "Правда", "Соц-индустрия", "Экономическая газета".	21 грудня 1976 р. 13 лютого 1990 р.	19	37
53.	До видавництва журналів "Наука и жизнь", "Коммунист", "Политическое самообразование" та інш.	4 жовтня 1977 р. 24 грудня 1989 р.	9	16
54.	До Академії наук СРСР та УРСР та до інституту економіки СРСР.	25 травня 1979 р. 23 лютого 1989 р.	11	39
55.	До Політбюро ЦК КПРС та до Верховної Ради	27 лютого 1986 р. 1 листопада 1989 р.	5	18

1:	2	3	4	5	6
56. Листи П.Я.Белікова М.С.Горбачову, М.І.Рижкову та А.А.Громико	26 грудня 1983 р. 12 квітня 1986 р.		4		14
57. До місцевих органів влади	16 червня 1980 р. 10 серпня 1989 р.		3		5
58 Чингізу Айтматову	20 жовтня 1982 р.		1		21
59. З.Г.Антосенкову, С.З.Бабищу та інш.	10 вересня 1967 р. 23 грудня 1989 р.		18		48
60. О.П.Кешкарьову	2 лютого 1972 р. 31 травня 1990 р.		5		25
61. О.Лацису, М.І.Новикову та інш.	7 серпня 1977 р. 18 січня 1993 р.		26		84

2.6. Листи П.Я.Белікову.

62. Редакцій газет "Известия", "Литературная газета", "Правда", "Социндустрия", "Экономическая газета".	15 вересня 1963р. 13 грудня 1989 р.		26		46
63. Редакцій журналів "Коммунист", "Литейное производство", "Наука и жизнь", "Наш современник", "Октябрь".	4 червня 1982 р. 5 грудня 1989 р.		17		30
64. Інституту економіки Академії наук УРСР, науково-дослідного інституту праці, Уральського наукового центру.	лютий 1982 р. 30 вересня 1985 р.		4		9
65. С.З.Бабища, М.І.Мойсєєва, О.П. Кешкарьова, М.І.Новикова, та інш.	8 січня 1978 р. 14 грудня 1989 р.		14		37

3. МАТЕРІАЛИ ЗІБРАНІ ФОНДОУТВОРЮВАЧЕМ НА ТЕМИ, ДО ЯКОГО ЦІКАВИЛИ

66. І.В.Сталін "Экономические проб- лемы социализма в СССР".			1		50
---	--	--	---	--	----

1 : 2 : 3 : 4 : 5 : 6

67. Вирізки з газет "Известия", "Правда", "Социндустрія"	18 січня 1983 р. 10 квітня 1989 р.	40	42
---	---	----	----

4. МАТЕРІАЛИ ПРО ФОНДОУТВОРЮВАЧА.

68. Відгуки інституту економіки АН СРСР на статті та листи П.Я.Белікова.	9 січня 1986 р. 6 червня 1986 р.	9	22
--	---	---	----

5. ОБРАЗОТВОРЧІ МАТЕРІАЛИ.

69. Фотографія П.Я.Белікова.	1986 р.	1	1
------------------------------	---------	---	---

В опис внесено 69 /шістдесят дев'ять/ справ з № 1 по № 69,
590 /п'ятьсот дев'яносто/ документів.

Опис складала архівіст 1 категорії *Губенцова* Л.М.Бубенцова

7.08.1998 р.

Г. ПОВІДНОМ Описи описано 108
/сма ввс.в /справ
18.08.1998
Повідно пров опис *Губенцова*

Анотований іменний покажчик

№ п/п : Прізвище, ім'я, по батькові, професія : № справ

1. Айтматов Чингіз-киргизський письменник, народний письменник Киргизької РСР, Герой Соціалістичної Праці. 58
2. Герасимов Сергій Аполінарійович-російський кінорежисер, актор, сценарист і теоретик кіно, народний артист СРСР, Герой Соціалістичної Праці. 59
3. Горбачов Михайло Сергійович-радянський державний і політичний діяч, Президент СРСР 56
4. Громико Андрій Андрійович-радянський державний і партійний діяч, двічі Герой Соціалістичної Праці, доктор економічних наук.
5. Рижков Микола Іванович-радянський партійний та державний діяч
6. Патон Борис Євгенович-український радянський вчений у галузі електрозварювання, металургії і технології металів, академік АН СРСР, академік АН УРСР, член ряду іноземних академій, двічі Герой Соціалістичної праці. 54